

CLEMENS WISSE

Stiefzoon op de
Adehoeve

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

‘Bij het poortje staat een gieter water, Toon. Vul jij deze vaas even dan kunnen we de chrysanten een mooi plaatsje geven.’ Het is Allerzielen 1892 en Trui Koetsier is met haar twee kinderen bij het graf van haar man, die twee jaar eerder overleed aan de gevolgen van een ernstig bedrijfsongeval. Terwijl Toontje doet wat zijn moeder hem vraagt, ontdoet zijn zus Lientje de grote grafsteen van gevallen bladeren. De tekst erop wordt daardoor beter leesbaar, doch de snijdende wind maakt het werk van Lientje weer gauw ongedaan. Maar moeder Trui en haar kinderen kennen de tekst van buiten. Onder de imposante grafsteen rust Johannes Cornelis Koetsier, bij leven een lieve vader en een succesvol paardenfokker en veehandelaar in het kleine dorp aan de Adevaart.

‘Laat maar, Lientje, de steen bladvrij maken is toch onbegonnen werk,’ zegt Trui en ze trekt haar dochttertje, die met een zakdoekje haar ogen droogt, innig tegen zich aan. Met de armen om elkaar heen kijken ze toe hoe Toontje de met water gevulde vaas voor de steen plaatst en handig de chrysanten erin schikt.

‘Ik zal hem wat dieper in het grind duwen

anders valt-ie nog om met die harde wind,' vindt Toontje. Met zijn open gezichtje kijkt hij zijn moeder aan en die knikt hem toe en aait hem liefdevol over zijn verwarde haardos, want uit eerbied voor zijn overleden vader heeft hij even zijn pet afgezet. Het is een gevoelig jongetje, die Toon Koetsier, en daarom ook vindt moeder Trui het zo erg dat hij en zijn twee jaar jongere zusje het zonder vader moeten stellen. Dertig was Han pas toen dat vreselijke ongeluk met die weerbarstige stier hem het leven kostte. Nog rilt ze van ontzetting als ze terugdenkt aan die fatale augustusdag twee jaar geleden toen hun eerste knecht Tinus Groot haar de onheilstijding bracht.

Een vrolijke Frans was Han. Als jongen op school al en daarom was ze als jong meisje en later als bakvis verliefd op hem. Door de jaren heen is dat zo gebleven en gelukkig voor haar kwam de liefde van beide kanten. De gelukkigste dag van haar leven was toen Han bij haar vader kwam om de hand van diens dochter te vragen. Han was de vierde zoon uit een boerengezin en dus voor haar vader, de kalverkoopman Gijs van Haestregt, een acceptabele partij. Truitje van Haestregt en Han Koetsier gaven elkaar het

jawoord en met de nodige humor noemde Han de oude hoeve die zijn vader voor hem gekocht had, De Bok. 'Een koetsier hoort op de bok' was zijn verklaring en hij stichtte er een paardenfokkerij annex veehandel.

Zijn handelsgeest en goede contactuele eigenschappen zorgden voor stijgende omzetten en winst waardoor de spaarpot groeide. Maar niet alleen zakelijk ging het goed, ook en vooral hun huwelijk was erg gelukkig. Dat geluk werd al binnen een jaar bekroond met de geboorte van een zoon. Toontje was een mooi en lief jongetje, en de trots van vader Han kende geen grenzen. Had hij al grootse toekomstplannen, met de geboorte van een zoon werden die steeds concreter. Na twee jaar werd Veehandel De Bok uitgebreid met een grote paardenstal en kreeg het bedrijf van Han Koetsier een steeds grotere bekendheid als Veehandel en Paardenfokkerij De Bok. Han kreeg het daarvoor ook drukker en vond in Tinus Groot een toegewijde knecht met verstand van en liefde voor paarden.

Terwijl Toontje al op wankelende beentjes achter zijn vader aan dribbelde, lag Truitje in het kraambed en schonk zij tot haar grote vreugde

het leven aan een dochtertje, die ze in overleg met haar man vernoemde naar haar schoonmoeder. Lientje Koetsier was een blakend gezond kind en broer Toontje was, vooral in het begin, niet bij de kleine weg te slaan. Een gelukkig gezinnetje dat, behoudens de gebruikelijke kinderziekten, geen grote tegenslagen kende. Zakelijk ging het ook steeds beter waardoor Han zelfs genoodzaakt was een extra hulpje, in de persoon van de toen veertienjarige Frans Borst, aan te trekken.

Maar twee jaar geleden sloeg het noodlot toe en maakte een weerbarstige stier een abrupt einde aan het leven van Han en daarmee aan het geluk van moeder Trui en haar twee kinderen.

Staand aan het graf van haar geliefde met beide armen om de schouders van haar kinderen, denkt Trui aan die gelukkige jaren, maar ook en vooral aan dat vreselijke moment waarin haar leven compleet op zijn kop gezet werd. Nog geen dag, geen uur, geen minuut is Han sedert die fatale gebeurtenis uit haar gedachten geweest. Zij mist hem meer dan ze kan zeggen. Haar kinderen zijn onder de indruk van het troosteloze kerkhof, waar op deze tweede

november ook andere dorpsgenoten hun overleden familieleden gedenken, en ze zijn verdrietig. De mensen hebben sombere gezichten en huilen, kinderen ook, maar zij zijn jong en springen morgen weer vrolijk rond. Zij zijn vlug afgeleid, maar dat geldt niet voor Trui. Zij staat er nu alleen voor. Niet slechts voor de opvoeding van haar kinderen, maar ze moet bovendien een oog houden op haar bedrijf. Aan haar beide knechten kan ze veel overlaten, maar niet de gehele bedrijfsvoering. Gelukkig heeft ze steun van haar vader, de kalverkoopman Gijs van Haestregt. Haar eerste knecht is van haar eigen leeftijd en ze heeft al wel gemerkt dat hij de plaats van Han graag zou innemen, maar daar voelt zij niets voor. Hij is niet erg aantrekkelijk en bovendien bezit hij geen rooie cent.

Toch beseft de weduwe Trui Koetsier dat ze te jong is om alleen te blijven. Ze is niet onbemiddeld en ze weet van zichzelf dat ze er goed uitziet. Mooier nog was ze toen ze de leeftijd had waarop jongens meer dan gewone belangstelling voor haar gingen tonen. Een van hen was Arie Kootwijk van de kapitale Adehoeve. Arie was een knappe en leuke jongen. Zij koesterde zich in zijn belangstelling, maar toch voelde zij

zich meer aangetrokken tot Han Koetsier. Nu zitten zij en Arie in hetzelfde schuitje, want ook hij is weduwnaar. Zijn vrouw overleefde het kraambed van hun derde kind niet, en dat drama voltrok zich een maand vóór het overlijden van Han. Zij merkt aan de manier waarop de rijke boer van de Adehoeve naar haar kijkt dat hij eigenlijk wel toenadering zou willen zoeken, maar het niet durft. Wat dat betreft is hij sedert zijn jonge jaren niet veel veranderd, want ook toen was hij een zachte en wat verleegen knul.

‘Laten we nog even bidden voor pa en dan gaan we naar huis, kinderen,’ keert moeder Trui terug tot de werkelijkheid van het moment. Ze knielen op de harde steen en bidden voor het zielenheil van de overledene.

Het is guur op het kerkhof en als ze via het poortje terug op de laan zijn belooft Trui de twee dat ze thuis een beker lekkere warme chocolademelk krijgen. En dan loopt Lientje alweer te huppelen. Dit fijne vooruitzicht dringt de gedachten aan het trieste kerkhof naar de achtergrond. Toon is enkele jaren ouder en hij is nog wel erg onder de indruk van hun bezoek aan het graf van zijn vader. Maar eenmaal thuis

warmt hij zijn koude handen aan het knappende vuur dat het dienstmeisje Greetje Bavelaar onder de grote schouw van het achterhuis heeft aangelegd.

‘Krijgen we nou onze chocolademelk, moe?’ vraagt Lientje, die zich al van een plaatsje dicht bij het vuur aan de grote keukentafel verzekerd heeft.

‘Zal ik ervoor zorgen, vrouw Koetsier?’ vraagt Greetje gedienschtig en Trui knikt.

‘Ja, doe dat maar, Greetje, dan zet ik alvast de kommen klaar; ook voor de jongens, want ik zie dat je de koffie al bruin hebt.’

‘Ze zullen wel zo komen,’ verwacht Greetje en ze krijgt gelijk, want nog geen minuut later schuiven de knechten Tinus en Frans aan de, met groen geblokt zeil bedekte, keukentafel.

‘Het is guur,’ zegt Tinus zijn handen warmend aan de kom waarin Trui zojuist de hete koffie geschonken heeft. ‘De paarden heb ik maar naar binnen gehaald, want aan zieke beesten hebben we niks.’

Tinus Groot heeft niet alleen verstand van paarden, maar hij houdt ook van zijn beesten. Als een paard wat langer dan gebruikelijk op hoeve De Bok blijft, gaat het hem steeds weer aan het hart het beest te moeten verkopen,

maar dat laatste is nodig, want dat is het be-
staansrecht van De Bok. De zestienjarige Frans
bemoeit zich nauwelijks met de paarden, want
in de ogen van Tinus doet hij het niet gauw
goed. Hij houdt zich daarom liever bezig met
het overige vee en dat gaat hem goed af. Het
is een levendige knaap en hij zit altijd vol ver-
halen, maar Tinus remt hem af als hij te en-
thousiast gaat vertellen. In het bijzijn van Trui
wil hij wel laten merken dat hij de baas is over
het 'knulletje', zoals hij hem vaak noemt. Frans
heeft een hekel aan die wat kleinerende bena-
ming en vindt het bovendien vervelend dat hij
nauwelijks aan het woord komt.

Wat Frans niet weet is dat Tinus indruk wil
maken op zijn bazin, waar hij stiekem een oog-
je op heeft. Trouwen met de weduwe Koetsier
en dan mede-eigenaar worden van hoeve De
Bok, is zijn ideaal. Maar Trui geeft hem weinig
kans. Niet alleen dat het een wat sullige vent
is, maar hij bezit bovendien geen stuiver en
zulke trouwlustigen lopen er met bosjes tege-
lijk rond. Nee, Trui is haar lieve Han nog lang
niet vergeten en aan hertrouwen is ze nog niet
toe.

Zo sullig als Tinus is, zo gewiekst is de jonge
Frans. Een veelbelovende knaap in haar ogen.

‘Wanneer komt Piet Vonk, Tinus?’ vraagt ze. Piet Vonk is de slager van het dorp die besteld kan worden als er een huisslachting moet worden verricht. Voor melk hebben ze op hoeve De Bok twee eigen koeien en voor de slacht wordt er elk jaar een varken vetgemest. Zoals gebruikelijk wordt het varken in november geslacht en dus is het tijd de slager te bestellen. In afwachting daarvan hebben Trui en Greetje, met als extra hulp de moeder van Frans, de kuipen en potten grondig met heet sodawater schoon-geboend en laten drogen.

‘Piet komt morgen, Trui,’ reageert Tinus op de vraag van zijn bazin.

‘Heel goed, we zijn er klaar voor,’ zegt ze en zich tot Greetje wendend meent ze dat die er goed aan doet haar handen die avond nog eens goed met spekvet in te smeren.

‘Zal ik doen, vrouw Koetsier,’ knikt het jonge dienstmeisje. ‘Het is niet overbodig, want mijn handen zijn helemaal uitgebeten door dat geboen met sodawater.’ Ze toont haar handen en Toon, die het ziet, zegt blij te zijn dat hij niet met dat bijtende spul hoeft te werken.

‘Maar jij bent morgen en overmorgen vrij van school en dan moet je ook helpen, jongetje,’ lacht moeder Trui. Als er geslacht wordt,